

Թեան խարդախողը (Վիեննա. Միխիթ. տպ. 1898): Այս լուսթեան պատճառը Թերեւս կրնայ գուշակուիլ:

(Ընթանալիք):

Հ. ՀԱՄԱ.

Ա Յ Լ Ե Թ Ե Յ Լ Ե

Ժ Ա Ղ Կ Է Փ Ո Ւ Ն Ջ

1. Comma Johannaum. — Այս

լուսինքնէն խորագիրը համազգային գիտնական բացատրութիւն մըն է, տեղահանուած Յ-Վ-Ն-Ն-Ա. ինչոյն Ե. 7. համայն կամ Դան, որ Եօթնաստից Թարգմանութեան մէջ կը պարփոք, իսկ Վաղ-գասայի մէջ՝ ոչ. Պրոֆ. Բյուզան. Oriens Christianus (1903, պրակ Ա. էջ 127—147) պար-բերական Թերթիւն մէջ բառական ընդարձակ յո-գուած մը նուիրած է այս խնդրին. քննելով ու հետազոտելով Թէ Comma Johannaum կամ Ե-Վ-Ն-Ն-Ա. համարը՝ Առաւմտաւանիէ տրեւեական Թարգմանութեանց եւ ապագայութեանց մէջ ճիշդ եւ ինչպէս մուտ գաւած է կամ ընդմիջարկուած: Հայկականին յատկացուած մասը՝ համեմատելով միւս տրեւեական աղբյուր (ասորի, եթովպական, վրացերէն, արաբ եւ պարսիկ) Առաւմտաւանից Թարգմանութեանց հետ, աճե՛նէն ընդարձակ ունիւր գրաւորք է Պրոֆ. Բյուզանի ուսումնասիրութեան մէջ, ամբողջ հաստատիւն կէտը (էջ 134—144): Բյուզ-ան կըցորէ վկայութեանց առաւմ փոխը մը գործ-ածնէն, որով կը ջանայ ցրել ու ջնջել այն՝ աղբյուր-ին եւ օտարագրի գիտնականներ արտայայտուած կարծիքը Թէ Ոսկան «Եօթնաստից համարը, Վաղ-գասայից Թարգմանութեան» ներմուծել է հայ Առ-աւմտաւանիցն առաջին հրատարակութեան մէջ՝ որ ասորի լէս, մասն զի «Եօթնաստից համարը, Ոս-կանին շատ գրաւորաւ» Ժ.Գ. Ժ.Գ. գրքերէն իսկ ծանօթ էր Հայոց, — խաչակրաց Ժամանակէն: Սայ (1307) եւ Առաւմտի (1316) Ժողովրդներուն կա-նոնները կը վկայեն ասորն: իսկ Թէ միջ ընդմիջար-կեր է «Եօթնաստից համարը», 2 Ժողովուրդ որոշ: Ոմանք՝ ինչպէս 1 ա կրօն, կը կարծեն Թէ Եթովպ Թարգմանք եղած լրաց ներմուծուելուն պատճառ՝ որ կրօնաւոր եղաւ եւ լուսինքնէն ալ գիտէր. բայց ասիկա շատ անհասկանալի է: Այս-

Հ. Եօթնաստիցն, որ Կայն իրիկն, Հայր. Բան Ե-Հ-Վ-Ն-Ն-Ա. եւ երբեքն Ժ Ե-Ն (Եօթն. Ա. Ե-Ն-Ն. Ե. Գ.) Այս համարը կամ ասան է որ կը պարփոք Թարգմանու-թեան մէջ:

Ե. Բարաւմանայ Արիւնքի Նոյն պարփով կը վեր-ջանայ Հ. Ա. Պալմիրի Կարգ պարտնական գրաւն է քրիստոնէութիւն խառնելն գրուածը, ուր հայկական աղբյուրներ ալ ի նկատ առնուած են: Այս գրութիւնը Հայոց համար ալ կարելի է աւ հետազոտական: Բաղ-նայից որ որ շահգիրաւոր փոխառիկ սնուչ գրութեանց Թարգմանք Պալմիրի Նոյն աղբյուրներէն, որով օժանդ ալ Դան կարգաւ ներս մ'ընենաւ կ'ըլլայ:

Ե. Եօթն. Պալմիրի «Պալմիր. կամ Կարփիկ վար-գաւեալութեան է Հայոց, Վիեննա, 1878, էջ 273—298. յակ. էջ 276 եւ 284:

շափա միայն կրնայ առուգապէս ըսուիլ Թէ Եօթն-Ե. 7. համարին ներմուծումը միջին դարուն մէջ եղած է, գայց Թէ միջ ըրեր է եւ որոշապէս մը տարին: — ...

2. Հատուկ հայտնի ինքնապատկերումն ինչ-էն Նորար գիտնական Բարեկրնի մէջ՝ կիկե-կեան (սիւնեանայ) աղբյուր մը հաստատ-հայկական մէկ արձանագրութիւն, որուն ընթերցումը Պրոֆ. Ենե՛նէն իւր գրութեան համաձայն լուծելով՝ հրա-տարակեց ի Թերթիւն ZDMG (հար. Ե-Ը) — հա-կահաստաններն բարեբանելու համար: Ի տարրեւ կը գնե՛նք արձանագրութեան բնագիրն եւ Պրոֆ. Ենե՛նէն հայ. ընթերցումը:

Տալ 1. ճ (-ճ) mi (-i) n A n k'(á)+? l'i
Եւ եմ ? ? ? կարող (?) Դան:

Տ-Ր ?+l'(-l')-i (ճ)-su'en-á+i+ճ
Պարտիկ (?) շուն - էջ 4

Hilik(á)j(-B-) Տ-Ր
Պալմիրի Պարտիկ

Հատուկ Ե-Ը կամ Ե-Ը կը նշանակէ որ: Հայերէն Կրօնագրութեան կէտ է ըսու Ենե՛նէն՝ Կր + Ե-Ն-Ը, իսկ ինչ Կր + Ե-Ն-Ը բառերն: Հայ, սկզբնապէս որ կ'ըրէ հոգեւոր եւ աղիք է:

Հատուկ «արքայի, Տ-Ր (այսինքն) Տ-Ր (dario) կուտ. էթէ Տ-Ր կամ Տ-Ր է: Բառ մը կամ Խոջ մը կը գրուի կամ պատկերագրով (idéographie) եւ կամ նշանակաւ խմբով (phonetique), այսինքն՝ բառի մը հոյճանը նշանակող նշանակումով. այսպէս Տ-Ր (— ծառ — արքայ) նշանակող նշանակումով Խոյ մը՝ որ Թերեւս հայերէն ինչ (1) եւ մանաւոր ինչ: Բառերուն հետ աղբյուր ունենող, իսկ ասորիկ նշանակաւն է խոյ արքայաւոր խոյ մը, — ծառ, որոշ (արքայ եւ ծառ) խոյաւ հետ գործածուած են, ուսկից կարելի է հետեցնել Թէ Հայոց լեզուն մէջ «արքայ, եւ «արքայ, բառերը համեմուտ են: Թէ Խոյի արքայ կը նշանակէ՝ ասոր տարակա լեզու, վասն զի նշան ուրիշ տեղ ալ կը տեսնուի կամ կը գրուի: Ըստ Յուսոփի եւ. Սյւլը, Կապա-գովիկական գրածներուն վրայի ծօծող՝ «Իրիւսն կամ Կապալար, կ'ըստնող բառ մըն է. (պապայց մը) Թէ է Գամիցը հայերէն ալ կը իտալիէն աւ. Տ-Ր-Ն-Ը Հայկա-րանութիւնը, էջ 90. Հմմտ. նաեւ JF: Anzeiger, հար. XIV, պրակ. 1—3): — Թագաւոր ցուցնող հաստան կամ հիփոսական արձանագրութիւնը կամ դադարագրութիւն (ideogramme) նախնապէս ծառ մըն է (Հմմտ. Ենե՛նէն Hittiter und Armenier էջ 89): — Ուրիշ համեմուտ մը Տ-Ր-Ն-Ը կորացած մասերով մտք մը կը նշանակուի — Բառով, հայերէն լեզուն մէջ Բառով կ'ըսուի 1. կորացած մասերով մտքներն կամ մտքներն արիւն (կուտ) եւ 2. Բառով, բառա-ւոր, Բառով, «Ինչպէս»:

Ե. Մարգար. զուլին այնպէս նշանակաւ արժեք ունեցող բառ մըն է, որ կ'ըմ Կրօնական, ինչ Կրօնի բազմապէս գիր: Հատուկի գաղափարները գրուող, զ. որ. անմահաց զուլինները պատկերին վկայի անմահուել կը ցուցնեն. հայ լեզուն մէջ այլը (— ար, Հմմտ. dei+aro — ար + ար — ար) արգ կը կըսուի, արքան նախնական. մարգարայի զուլին գովական վերագոր մը տեղ կը գործածուի, որ ար ան արի անմահներ համարը եւ կամ հաւասար, եւ հայ. Բարփի — պատկերաւոր, որուն ի տեսնող երկրորդական կըսող ըլլալ:

Ե. Սյւլըն՝ Սիւնեանայ (Syennesis), որ Կիկեկի (Հատուկ) Թագաւորներն կամ ինչպէս արագու մըն էր, ինչպէս «արքայ, «կայսր, ցար, լաւ եւն:

Ե. Կիկեկի:

Տ՝ 2. (?+i+r) Hilik s+p'(á t' -i(á-i-
(երկիր)' *սլիկ զաւ-ակ' *տիկ
á+i+á+i s-t'(i)r mi-i-ia C t'-i-ia
իշոփ անոթ միտի ? *տիկ
s'+p'(á) mi i-ia D r-i-ia E(-ia)
զաւ-ակ միտի ? արտի ?
h(á)+?+s-ia
քաջի :

Տ՝ 3. p'(á)+s+á m-i ?(-)h(á)-á 's
բաղ-ու-ի' մի *սլիկ(á) ? էշ
?+t'+á(i)+i(á) (á)-á+i+á+i r -
աշտեակ(?)' իշոփ արտի
h(á)-á h(á) s F h(á)+?+s+ia G
? ? էշ ? քաջի ?
h(á) 's H h(á)+?+s+ia(-i) G h(á) '-
? էշ ? քաջի ? ? էշ :

Տ՝ 4. -s h(á)+?+s+ia(-i) G ?+t'+á(i)+i(á)
-շ ? քաջի ? աշտեակ(?)
á ?+t'+i(i)+i(á) (-i) á+i+á+i t'-i
? աշտեակ(?) իշոփ *տիկ
s-t'(i)r m+s+á+i Hilik(a)ia(-B-) s-r
ուտի մեծ *սլիկ(á) *ծարտի
(?+i+r) Hilik- t'-i 'ia A(-i)
երկիր իւ(կ)(ոփ) *տիկ ? ?
p'(á)+s+á m-i K 's á+i+á+i
բաղ-ու-ի մի ? էշ իշոփ
?+t'+á(i)+i(á) (-i).
աշտեակ(?) :

Տ՝ 5. L(-i) M ? á-i 'á-i h(á) 's K t'
? ? սյր ? ? էշ ? *տիկ

1 Հայերեն երկրի՝ հատերն կ'ըսուի X+i+i+á+i
i-á, տեղի մեւ ուր որ հաւանական թէ ձող իրական մ'իզու
ըլլաւ ու գտնուեցին մէջ. իւ-կ-ի-á, որ մէջն (á), տեղի-
ովիւր կ'ըսուի *arkitira մեծն յառաջ եկած ըլլաւ. ինչպէս
որ էրք — էտր — wairá:

2 «Որքի», «աղջ», եւ հատերն կ'ըսուի 1 s'-t'-r,
— հայ. առաջ, որուն հին մեծն է կ'երեւոյ՝ առաջ, հազարիւ
— արք (1) 2. s'-p'(-i) (կամ zabha, zawa) — զաւ-ակ-
— իւ-կ-ի-á, որ մէջն հազարիւ կ'ըսուի հազարիւ որ պարսկերէն
ըլլաւ: Զայնուարեանքն ետք կ'ուր մէջն զանազան ու առաջ
w. bh կամ p գրերէն ծագած է:

3 p'(á)-s-á ծիւ (արմեն միշտ. գառափ) բառին
ընթերցումն է, թերեւս ամբողջ թիւնն ալ — հայ. բազու-
ի, նիւի. *bagus. Բազուկ բառը հարկ չկայ որ պարսկերէնէ
փոխառութիւն չհասնուի, թէ եւ փոխառութեան հնա-
բուտը թիւնն ալ չկըք փոխք. փան զի հայերէն *բա-
ւի՝ հոգիներէն babush մը սլիկ կ'ը համապատասխան է.
կամ ալ մանկան մտնի յիշելու է արք-ու-ի, իւ-կ-ի,
իւ-կ-ի եւն:

4 Գեղարքի, հատերն կ'ըսուի X+i+t'+á+i) կամ
(i+á). Հայերէն լեզուն աղբոր բառ մ'ունի, որուն
պարսկերէնէ փոխառութիւնն ածհաւանական է. կ'ըսե
նման, ինչպէս նաեւ աղբոր, որուն ծագումը Հինբնական
պարսկերէնէ (փոխառութիւն) կ'ը համարուի (Armenische
Grammatik p. 108), իսկ էյնան հին-հայերէն կ'ենթադրէ:

á+t'(?)+i(-i) N O r h(á) 's P(-m)
? ? ? արի ? էշ ?
t'-i s+t'(?)+i N O r á'-
*տիկ ? ? արի էշ:

Տ՝ 6. -s á+i+á+i Q s-r-á R S(-á) T U
շ իշոյ ? *ծարի ? ? ?
r t'-i á'-s m+s+ia P(-m) V(-i)
արտի *տիկ իշոփ մեծի ? ?
t'-t' 's t'+i Hilik(á)ia(-B-) s-r
հայ էշ *տե *սլիկ(á) *ծարի
(?+i+r) Hilik- W (-) á+i+á+i ái(?)
(երկիր) *սլիկ ? իշոփ ?
p'(á)+s+á i-i.
բաղ-ու-ի ?

Տ՝ 7. P(-m) ?-r X ?(-)ia.
? սապար ? որքի(?) :

Ենեւ այս երկրի աղջ արմենագրութեան
ընթերցումն ետք՝ ընդհանուր հակիրճ տեսու-
թիւն մը կ'ընէ իւր՝ այս հատերն ինչպիսի մասն
զբաժնէ գրեթե, յոգնածներուն եւ արիւշ քի-
տուններու հետ ըրած գրաւոր հակահասարակեանց
միայ, պատանհաններու. սաստիկան խառնութեանց
եւ ինքնազտահ շեշտով կ'ը գրէ. եւ ապա իր սկիւ
այս արմենագրութեան մէջ ամեն մէկ բառին եւ
առաջին եւ տեսնող հետ աղբոր ունեցող ինչորոշ
միայ ճառել մանրամասնորէն, որուն մասին ուրիշ
տեղեր ալ խոսած էր եւ խոսուած է նաեւ թեր-
թիւ մէջ ալ:

3. Գր. Բ. խալիւն-ն չ-յարգէրէի համա-
ւարձին իւր ուսանող խալիւն-ն: Մեծ ուրախու-
թեամբ կ'իմանաք Berliner Tageblatt լրագրէն
թէ Հռոմէ-իս երեսնամարդ աշխատակից՝ Գր. Բա-
զարա խալիւն-ն չ-յարգէրէի համաւարձին
մէջ հայերէն, ուսանողն ու պարսկերէն լեզու-
ներու եւ Հայոց պատմութեան (հին շրջան) ուսու-
ցիչ կարգուէր է: Այլ շնորհակալեմք մեր արա-
կափն այս նոր պատմութեան, որուն շատ ու շատ քիչ-
ըր կ'ըսած են ու կ'ըսան արմենաւ:

4. Որքի. Մաքիստիս խալիւն-ն — Գոփուր:
Ուրիշ ուրախակի լուր մին ալ բերաւ միջի Պետեր-
բուրգէն լրագրութեան ժամանակ՝ իրաւագիտութեան
հայ ուսանող մը, թէ Որքի. Մաքիստիս Գր.
խալիւն-ն Գոփուրի առաջինին քարտեայքն է:
Պատիւ մը՝ որ Ռուսականին մէջ մեծ գիտաւոր-
ութեամբ ու շատ ցանցաւ կ'արուի: Ռուսացապետ
խալիւն-ն Գր. Բազարա զինքնաշարժութեան նիւթն է
եղեր. «Հայ Արշակունիք ըստ Մովսէսի խորհնա-
ցայ», ուսանողն երկհատոր առաւմաստիւթիւնը:
— Մեր արապին շնորհակալութիւններն մեծ-
անուն Որքի. Մաքիստիս-Գոփուրին:

5. Ս. Գր. Լուսաւոր լուս — էֆիզոյոց
լուսաւոր: Պէրէրայի ի Լիւթան հրատարակած 42
երեսով տետրակը՝ Հայոց համար հրատարակու-

1 Vida de S. Gregorio, Patriarcha da
Armenia. Conversão dos Armenios ao Christianismo.

կան է, բառականէն ունիւի: Չման զի հոն կը աւե-
նենք Ս. Լուսաւորի թմովագործներն վարը: Բեր-
լինի եւ Լոնդոնի արքանի մասնաւարտաններու
ձեռագործ օրինակներուն վրայէն հրատարակուած,
հանգիստ պարտուգործներն թարգմանութեամբ,
գործը կը կանխէ ընդհանուր յառաջդրանական
տեսութիւն մը Լայոյի ի քրիստոնէութիւն գործին
պատմութեան հին ունոր տղերացի մը աւելե-
կութեամբ այն ձեռագործներուն մասին, որոնց
վրայէն կատարուած է հրատարակութիւնը:

6. «Աւելցնուած» չէ: Լանդգիտարանին մէջ
ալ վերջապէս բանասիրական յօդուած մը կար-
դարեւ բախտ ու հաճոյքն ունեցանք. հոգ չէ թէ
մեզի հետ ինչեւ շատերն ալ հարբընին. բանասի-
րական, ինչպիսի՜ Եփրատական ու յարձակողա-
կան եւ ազմկալից յառաջդրանով մը, որուն մէջ
հաստատուել ուղղուածը՝ մարմնոյն մէջ կը ժխտուի...
Իտալականներով խօսիք, որպէս զի մեր բառը
պարտաւ չհամարուի եւ կամ անոր այլեւզուլը
մեկնութիւն չտաւ: — Անցեալ տարի հանգ.
Պարսկեան Վ. հարցադրք էր սրտնեղութեամբ եւ
մոռումնալքեամբ թէ «Լանդէն անմօրեայ, ինչմ
զերթ թողահայրը՝ «Սուախոսանցի» կը յարկընէ:
Անթիլիս պապացոյցներով պատասխան տրուեցաւ թէ
է՛վ անոր համար Պարսկահայ անուանեալն Սուա-
խոս ինչո՞ք-իսրէնացի կը կոչէ, վասն զի զանիկա Ե-
գարուն չընդունիր, յորում ապրած ու գրած կը
կրկնաբար: Խորենական յարգելի գրէշ մը թեր
էլ չլիով Պարսկեանին ի զուր կ'աշխատի քաղաք-
կառններով եղծանել մեր յառաջ բերած փաս-
տերը: Ի մէջ այլոց լիւրսակաւ աղոյճը, որուն հա-
մար կ'ըսէ, «Լեզուն յառաջ բերուած ու բերուե-
լէք փառք յոյժ աւելցնուած» չէ, եւ տակաւ,
այս շախմատին մէջ առնուած մողերը գործը եւ
այսինքն՝ լեզուական փաստն առեղծուածային հա-
մարդը, որ քիչ մը վրէժ՝ իւր նոյն յօդուածին
մէջ իսկ՝ Խորենացին Ե. գարուն մէջ գետնեղու
համար՝ լեզուական ապացոյցը կը գործածէ, Խո-
րենացիէն օգտուող Սիմոն Երէջը Զ. գարը ինչ-
քանելով, որ — — — քանի մը տարի յառաջ
Ժ. գարուն մէջ գրած էր, լեզուն գտնուելով Այս
է. «առեղծուածայինը, չէ՞ Այս, մատենագիր մը՝
աղիկան, առանց ապացոյցի եւ հակասութիւն-
ներով գարե գար փ. խաղաղին է առեղծուածային,
բայց գտնականաց քրտնալն աշխատութիւն-
ներով ձեռք բերած լեզուական գաղաղիքները՝
ուսկից կը քաղեն իրենց ապացոյցները, առեղ-
ծուածային չեն, այլ իրական սուղագութիւններ:
Եթէ տակաւին համոզելի փաստեր կը պահան-
ջուին, յառաջ կը բերենք ցայտուն օրինակ մեր ալ,
որպէս զի հասկացընենք այլազգ մասնողներուն թէ
գտնականաց լեզուական փաստերը օդոյ վրայ կա-
ռուցուած չեն: Լայոյական-Ռուսիցիս իւր «Արդի
լեզուագիտութեան» մէջ (էջ 125, ման. 1) Եղիկայ
մէջ քանի մ'անգամ գործածուած փոխաբերութիւն
բառը՝ իւր ոչ-մտորպեան՝ մերժելով, կ'ուզէ
բացատրութիւն: Այս գիտողութիւնը, ըսենք սրբա-

գրութիւնն ըսած տառին՝ Եղիկայ միակ ակայտ
ձեռագործին հարկէ ձեռք չունենք, եւ տակաւ Մեծ.
Լայրը լեզուական ճամբով հասեր էր ասոր, որուն
վրայ ոչ-գտնականը անշուշտ կուշտ ու կուռ Ժ-
ծաղեցան: Բայց Եղիկայ նորագիտ ձեռագիրը
գրքիլ բարձրները պիտի սխալեցընէ: Կրտսեմ
լեզուաբանին Աճառեան կը գրէ. «Մենէվիշեան
«սրամիտ նկատադու իմը կ'արգարանայ մեր (Իշ-
մանք)՝ ձեռագործ ալ. ձեռագործին մէջ առաջին
երկու օրինակներուն մէջ (տող Ս եւ 16) բառն
յայտնապէս գրուած է փոխաբերութիւն. եւ այն-
չափ պարզ որ անկարելի է շփոթել, այնպէս որ
փոխաբերութիւնը գտնէ այս երկու օրինակ-
ներուն մէջ հրատարակիչներու գիտատեսող
գործն է եւ ոչ անուշադրութեան արգիւնդը»
— Առեղծուածային... — —

ԿԵՏԻՈ

ԲԱՎԱՆԴԱԳՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՒՆՈՒՆ

ՈՒՍՈՒՄԵՆԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ — Ռուսական գրականութիւնը. Է. Լէօ-
(պատկերագրող) 1: — Պատմութիւն Տայթին
լեզուի. 9:

ՄԱՏՆԱԿԱՆԱԿԱՆ — Հին հայոց ժողովրդական Վե-
պերի եւ Մովսէս Խորենացի. 14: — Պետրոս
Մարկոսի Սինոպ. 18:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ — Նոյնաբնութեամբ ոստիկանութեան
համար հրահանգներ նախընթաց դարուն առա-
ջին կիսուն մէջ. 22:

ԹԴԹԱԿՈՒՆՈՒՆ — Հայերէնի դասը Վիեննայի
համալսարանին մէջ. 28: — Կենսագրական վեր-
ական մը քրքրազորութիւնը. 30:

ՓԵՏՐՈՒՆ

ՄԱՏՆԱԿԱՆԱԿԱՆ — Քննութիւն եւ համեմատութիւն
ճշկալ նորագիտ ձեռագիրն. 33: — Մովսէս
Խորենացի եւ Ք. տիեզերական ժողովը. 38: —
Հիպպոկրատեայ ժամանակագրութեան հայ թարգ-
մանութեան վրայ. 46:

ՆԵՍՏԱԿԱՆԱԿԱՆ — Մարգիս Բոլիշ Կարապետեան
կամ (Դովո. Սերբո Կարապետոֆ) (պատկերա-
գրող). 48:

ԱՆՏԱԿԱՆԱԿԱՆ — Սարաքիս մատենագրութեան
Հայաստանի մասին. 53:

ՄԱՏՆԱԿԱՆԱԿԱՆ — Լայոս, Պատկերագրող Օրա-
ցոյց Հանդէս 1904. 66: — Հայապատմութեան. 68:

ԺԱՎԵՐՈՒՆԱԿԱՆ — 1. Comma Johanneum. — 2. Հա-
տնան-հայկական նորագիտ արձանագրութիւն
մը. — 3. Դր. Բ. Խալաթեան Հայդէլբերգի հա-
մալսարանին մէջ ուսուցիչ կարգուած. — 4. Պրոֆ.
Մալախոսի Խալաթեան — Դովոսը. — 5. Ս.
Գր. Լուսատլի վարը Նիովաքսոց լեզուա-
ն. — 6. «Առեղծուածային». 62:

ԿՐԱՏԱՐԱՐՈՒՆ ԵՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆԱԿԱՆ ԽՄԱՐԱԳԻՐ

Հ. ԲԱՓԱՏԵԼ Կ. ՊԱՐԱՆՉ

ՎԻԵՆՆԱ, ՄԻՒՆԻՍԵՐԵՆԱ ԳՐԱԿԱՆ

Verão Ethiopica, publicada por Francisco Maria
Ersteven Pereira, Lisboa, 1903, p. 42.